

КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Романчик Т.В., к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки та маркетингу НТУ «ХП»

Наразі спостерігається сплеск зацікавленості наукової спільноти питаннями захисту суб'єктів економіки від неетичної поведінки партнерів по бізнесу, корупції, шахрайства, які стали частими проявами агресивної поведінки підприємств та організацій у кризовій ситуації. Предметом особливого інтересу щодо інструментів захисту економічної безпеки підприємств стає комплаєнс.

Комплаєнс (від англ. compliance – згода, відповідність; походить від дієслова to comply – виконувати) – буквально означає дія у відповідності з вказівкою. Згідно визначення Міжнародної асоціації комплаєнсу (International Compliance Association), це здатність діяти у відповідності до встановлених правил, норм, вимог та внутрішніх стандартів [1].

В Україні комплаєнс поширюється поки у банківському секторі економіки. Промисловий сектор, поряд з банківським, також не є вільним від некоректної поведінки партнерів. У діяльності промислових підприємств надзвичайно серйозними залишаються питання захисту від корупційних проявів під час проведення тендерних торгів, пошуку інвесторів, організації збутової діяльності і т. ін. Від якості процесів, що відбуваються у практиці діяльності промислових підприємств прямо залежить їх економічна безпека. Розвиток ринкових процесів, процесів глобалізації вимагає від підприємств вдосконалення стандартів ведення бізнесу, впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління. Тому впровадження системи комплаєнс в діяльність промислових підприємств наразі стає важелем підвищення ефективності системи внутрішнього контролю за процесами, що формуються як всередині підприємства, так і у зовнішньому середовищі.

Потенційну загрозу економічній безпеці підприємства можуть створювати як дії зовнішніх контрагентів (партнерів по бізнесу, конкурентів), так і діяльність працівників закладу. Негативні наслідки можуть бути результатом спланованих дій або наслідком недостатньої уваги, некомпетентності, халатності, недбалості фахівців. Комплаєнс-загрози можуть мати фінансовий та нефінансовий характер. Нефінансові комплаєнс-ризики поділяють на правові та репутаційні.

Правові ризики пов'язані порушенням суб'єктом економіки нормативно-правових вимог чинного законодавства. Репутаційні ризики є наслідком дій та вчинків, що формують імідж підприємства серед ділових партнерів, контрагентів, споживачів та інших контактних аудиторій.

В кінцевому підсумку, нефінансові комплаєнс-загрози стають причиною крупних фінансових втрат підприємства як результат втрачених можливостей, шкоди ділової репутації.

Комплаєнс включає контроль, розробку і впровадження заходів, спрямованих на захист підприємства від укладання потенційно небезпечних контрактів, контроль факторів ризику; розробку превентивних заходів щодо попередження порушень вимог нормативних документів; впровадження заходів щодо запобігання шкоди діловій репутації; протидію проведенню протизаконних операцій, відстеження проявів корупції і т. ін. Комплаєнс-контроль є превентивним засобом захисту підприємства від комплаєнс-ризиків, що становлять загрозу його економічній безпеці. Комплаєнс є інструментом системи внутрішнього контролю і елементом процесу корпоративного управління на підприємстві. Правильне ставлення керівництва підприємства до функції комплаєнс-контролю створює умови для ефективного управління ризиками втрати прибутку, знижує потенційну можливість втрат навмисного або ненавмисного характеру, втрат бізнес-репутації. Комплаєнс-контроль забезпечує захист економічних інтересів підприємства від потенційних ризиків на ранніх стадіях, що спрощує їх нейтралізацію.

Впровадження комплаєнс-контролю на промисловому підприємстві дозволяє [2]:

- підвищити рівень корпоративної етики та професіоналізму співробітників;
- налагодити систему виявлення і запобігання явищ шахрайства, корупції та іншого роду погроз бізнесу;
- захистити ділову репутацію підприємства;
- мінімізувати фінансові втрати, запобігти банкрутству;
- підвищити ефективність діяльності, конкурентоспроможність, інвестиційну привабливість і вартість підприємства.

Функція комплаєнс повинна здійснюватися не за фактом вчинення протиправних дій, а бути націлена на їх попередження в майбутньому. Головною метою комплаєнс є захист економічних інтересів промислового підприємства від факторів, здатних негативно вплинути на фінансову та іміджеву складову його діяльності. Тому комплаєнс стає ефективним засобом забезпечення економічної безпеки підприємства.

Список літератури:

1. Бортніков Г. П. Комплаєнс-ризик (ризик недотримання): міжнародні стандарти та їх застосованість в країнах СНД [Електронний ресурс] / Г. П. Бортніков. – Режим доступу: https://www.iaa-ru.ru/inner_auditor/publications/articles/foreign_mass_media_articles/gennadiy-bortnikov-komplayens-risk-risk-nesoblyude/?sphrase_id=1186.
2. Перерва П. Г. Комплаєнс-программа промислового підприємства: сутність и задачі / П. Г. Перерва // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158.
3. Романчик Т. В. Економічна безпека підприємства: функціональні аспекти / Т. В. Романчик // Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації. – Запоріжжя : «Просвіта», 2017. – Т. 2. – С. 372-374.

4. Романчик Т. В. Наукові засади дефініції «економічна безпека» / Т. В. Романчик // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі. – Кременчук : КрНУ, 2017. – С. 206-210.